

**UNIVERSITATEA “BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE LITERE**

TEZĂ DE DOCTORAT

**PROFUNZIMI ALE MODELUL NORDIC AL BUNĂSTĂRII
SOCIALE ÎN VOCI FEMININE DIN LITERATURA
NORVEGIANĂ**

**COORDONATOR ȘTIINȚITIC
PROF. UNIV. DR. SANDA TOMESCU-BACIU**

**DOCTORAND
ANA-MARIA POJAR-SUĂRĂȘAN**

**CLUJ-NAPOCA
2025**

Rezumat

Cuvinte cheie: Modelul Nordic al bunăstării sociale, Lotta Elstad, Hanne Ørstavik, Vigdis Hjorth, *I Refuse to Think*, *The Blue Room*, *A House in Norway*, fericire, *reality literature*, literatura feminină contemporană

Teza doctorală de față explorează cum se reflectă Modelul Nordic al bunăstării sociale în literatura feminină contemporană norvegiană, analizând gradul de fericire al personajelor principale în raport cu indicatori specifici ai bunăstării, evidențiind rolul literaturii în societate. Cercetarea a pornit de la ipoteza că literatura realității¹ reflectă o imagine mai nuanțată a Modelului Nordic în comparație cu studiile sociologice internaționale precum Raportul Mondial al Fericirii întocmit de către ONU și Indicele Prosperității realizat de Legatum Institute, în care țările nordice apar în mod constant printre primele zece cele mai fericite din lume. Pentru a descoperi ce anume se află în spatele statisticilor și pentru a completa imaginea generală a bunăstării nordice, abordând îndeaproape Norvegia ca studiu de caz, teza conectează literatura cu sociologia și societatea printr-o analiză literară de tip *close reading* a trei romane contemporane – *I Refuse to Think* de Lotta Elstad (*Jeg nekter å tenke*, 2017), *A House in Norway* de Vigdis Hjorth (*Et norsk hus*, 2014) și *The Blue Room* de Hanne Ørstavik (*Like sant som jeg er virkelig*, 1997) – urmărind anumite concepte predefinite legate de fericire și bunăstare socială.

Primul capitol ancorează teza din perspectivă teoretică, introducând și definind premisele, metoda de cercetare și conceptele relevante ce vor fi utilizate în analiza romanelor alese. Prima parte se concentrează pe conceptualizarea fericirii, care va fi folosită în analiza fericirii protagonistelor, printr-un model triadic al stării de bine subiective (*subjective wellbeing*) dezvoltat din teoria fericirii generale (*overall happiness*) elaborată de Ruut Veenhoven. Acest model constă în trei dimensiuni ale fericirii:

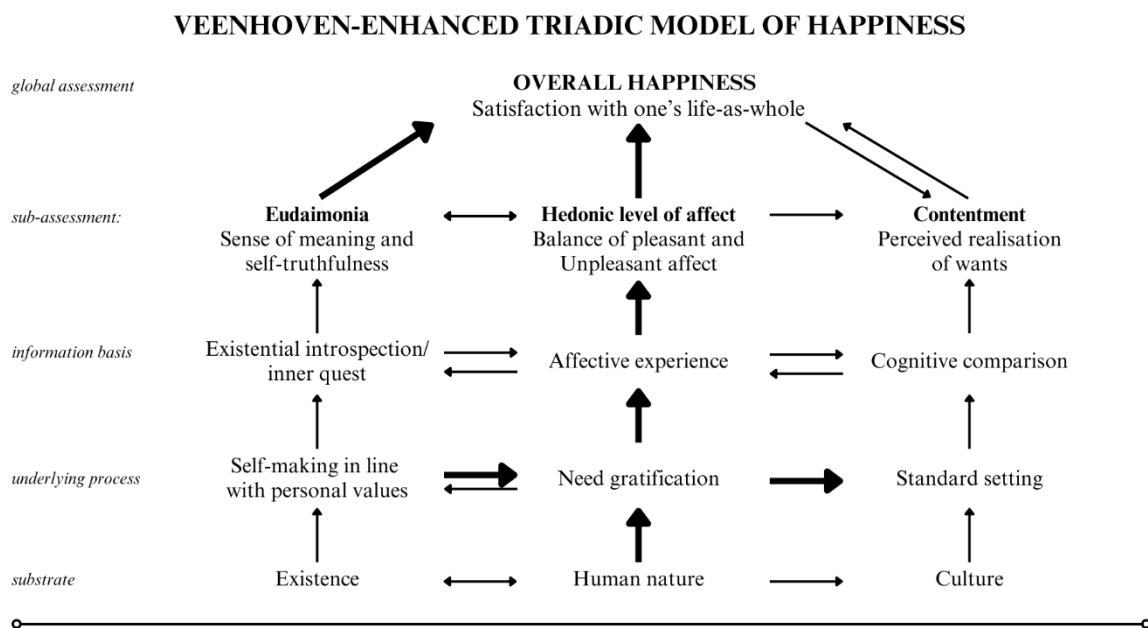
- hedonia afectivă reflectată în stările de spirit, sentimentele și emoțiile personajelor raportate la satisfacerea nevoilor esențiale,

---

¹ Conceptul de literatură a realității nu este des întâlnit în spațiul românesc. El provine din Norvegia și reprezintă traducerea termenului norvegian *virkelighetslitteratur*, denotând o tendință locală contemporană importantă și presupunând o descriere fidelă a realității, prin expunerea unor elemente reale, precum evenimente, persoane sau experiențe, dar ficționalizate într-o anumită măsură.

- satisfacția cognitivă evaluată prin percepția realizării propriilor obiective și dorințe stabilite prin comparație cu standarde culturale,
- și eudaimonia existențială, legată de simțul sensului în viață și al adevărului de sine, care provine din trăirea în conformitate cu valorile personale, dimensiune pe care am adăugat-o la schema lui Veenhoven (vezi Figura 1).

Figura 1. Modelul triadic al fericirii dezvoltat din schema lui Veenhoven, adăugând dimensiunea existențială

Source²: Veenhoven, R. (2009). "How Do We Assess How Happy We Are". *Happiness, Economics and Politics: Towards a Multi-Disciplinary Approach*, editat de Amitava K. Dutt și Benjamin Radcliff, University of Notre Dame, personal.eur.nl/veenhoven/Pub2000s/2009a-full.pdf, p. 27. Accesat 12.01.2025.

Pe urmă, capitolul continuă conceptualizarea subiectelor legate de Modelul Nordic al statului bunăstării, clarificând modul în care acestea vor fi utilizate în analiza romanelor. După definirea statului bunăstării precum un stat care își propune să satisfacă nevoile populației sale prin diverse reglementări, cercetarea explorează și identifică cei mai relevanți indicatori ai bunăstării care formează Modelul Nordic și care vor reprezenta temele de analiză în fiecare roman: libertatea de a alege, buna guvernare, încrederea instituțională și interpersonală, sprijinul social, sentimentul de comunitate, siguranța și condițiile bune de trai, relația cu natura și egalitatea de gen – o calitate esențială pentru teza mea concentrată pe voci feminine literare.

² Sursa reflectă schema originală întocmită de Veenhoven, care constă în nivelul afectiv și cel cognitiv, la care am adăugat dimensiunea existențială. Astfel, figura de ansamblu reflectă modelul triadic al fericirii utilizat în teză.

Primul capitol se încheie, astfel, cu o secțiune dedicată unei priviri de ansamblu asupra literaturii feminine din Norvegia, din trecut și până în prezent, concentrată pe impactul scriitoarelor din perspectivă socială și culturală, tocmai prin preocupările lor literare pentru fericirea individuală și realizarea de sine, care au contribuit la întemeierea unei societăți ale bunăstării bazată pe egalitate și încredere, acționând precum un fir roșu, care ancorează interesul cercetării mele. Prezentând contribuțiile unor autoare norvegiene remarcabile precum Dorothe Engelbretsdatter (1634-1716), Camilla Collett (1813-1895), Cora Sandel (1880-1974) și Bjørg Vik (1935-2018), subcapitolul arată că baza Modelului Nordic al bunăstării pare să fi fost pusă cu sute de ani înainte de formarea sa oficială, printr-un demers continuu spre o societate mai bună inspirată de literatura bazată pe realitatea vremii, rezonând cu tendința contemporană a literaturii realității, care ancorează cele trei romane ce constituie corpusul tezei. Capitolul se încheie prin explicarea conceptului de literatură a realității, făcând referire la lucrarea lui Poul Behrendt intitulată *Fra skyggerne af det vi ved. Kunst som virkelighedsproduktion (Din umbra a ceea ce știm. Arta ca producție a realității, 2019)*. Această ancorare literară este importantă pentru validitatea concluziilor cercetării: întrucât teza își propune să găsească posibile răspunsuri societale în literatură, optarea pentru scrieri care reflectă realitatea este adecvată.

Al doilea, al treilea și al patrulea capitol reprezintă nucleul tezei, acoperind analiza literară de tip *close reading* a celor trei romane norvegiene selectate, urmărind reflectarea și impactul Modelului Nordic al bunăstării asupra fericirii protagonistelor, aplicând conceptele definite în primul capitol, dedicând câte un capitol fiecărui roman și utilizând o structură analogă dată de indicatorii bunăstării, care este reprodusă și în capitolul al cincilea, ce compară concluziile preliminare ale analizei romanelor, ca pregătire pentru concluzia finală a tezei. Pe scurt, deși se pot observa asemănări, fiecare roman contribuie la imaginea nuanțată pe care o dezvoltă analiza literară. Romanul Lottei Elstad subliniază importanța libertății personale și dezvoltă soluții de bunăstare legate de incluziune și bună guvernare. Romanul lui Vigdis Hjorth accentuează impactul relațiilor comunitare și ajutorul interuman, îndemnând la conștientizarea de sine și la utilizarea înțeleaptă a statutului de privilegiat în beneficiul celor mai puțin avantajați. Romanul lui Hanne Ørstavik scoate în evidență valoarea relațiilor familiale sănătoase, oferind oportunități de învățare atât părinților, cât și copiilor. Per ansamblu, rezultatele analizei confirmă ipoteza tezei, întrucât cele trei romane dezvoltă imaginea rafinată din spatele studiilor sociologice internaționale, completându-le într-o manieră contrastantă și revelând modalități prin care societatea bunăstării s-ar putea, încă, îmbunătăți.

Deoarece, în prezent, nu există o direcție evidentă de cercetare literară a bunăstării în literatura norvegiană, această teză intenționează să deschidă calea către viitoare astfel de studii. Observând formarea și evoluția Modelului Nordic al bunăstării în timp, este important să remarcăm faptul că modelul nu este fix, ci este rezultatul unei etape. Prin urmare, având în vedere bogăția ofertei de cercetare literară și faza ei incipientă, sper ca teza mea să contribuie la fundamentarea unor viitoare direcții de cercetare privind fericirea și bunăstarea socială în literatură, și, în consecință, la posibilitatea de a îmbunătăți fericirea și calitatea vieții, pornind din Norvegia, și ajungând mai departe, la întreaga lume.

Contents

Introduction	3
The Nordic Model of Welfare and Happiness Preoccupations in Norwegian Literature.....	7
Theoretical Preliminaries and Prerequisites	7
Happiness and The Nordic Model of Welfare	13
A Triadic Model of Happiness as Subjective Wellbeing	13
The Welfare State in Society and Literature	17
The Components and Welfare Indicators of the Nordic Model	19
Preoccupations for Happiness in Norwegian Literature from Historical Roots until Today's Reality Literature.....	25
Literary Premises from a Historical Perspective.....	25
Reality Literature as Contemporary Norwegian Literature Trend	36
<i>I Refuse to Think</i> by Lotta Elstad.....	41
Literary Anchoring: The Antiheroine Woman's Cause and a Questioning Generation's Quest...	41
Hedda's Needs and Wants	47
Individual Happiness vs. Collective Happiness: Freedom, Governance and Institutional Trust ...	48
Gender Equality: An Antiheroine's Cause	52
Interpersonal Relationships	57
Hedda and Lukas: Toxic Infatuation.....	57
Hedda and Milo: A Rebound Relationship	63
Hedda and Kika: Shallow or True Friendship?.....	68
Living Conditions, Safety and Security: A Precarious Life in A Globalised 21 st Century.....	73
Community and Social Support: Hedda and the Relationship with Neighbours and Landlord, and NAV Support	80
Nature Relatedness: A Connection with Technology before Nature.....	85
Preliminary Conclusions.....	90
<i>A House in Norway</i> by Vigdis Hjorth.....	94
Literary Anchoring: The Ethics of Wellbeing as Expressed in the Dilemmas of Pursuing Happiness to the Detriment of Others	94
Alma's Needs and Wants	101
Individual Happiness vs. Collective Happiness: Freedom, Governance and Institutional Trust .	103
Gender Equality: An Ambivalent Existentialist Sensibility	109
Interpersonal Relationships	118
No Need for Others' Love	118
Alma and her Children.....	125
Alma and Friends.....	129
Living Conditions, Safety and Security.....	130
A Defining House	130
More than a Job.....	135

Community and Social Support.....	138
Alma and the Relationship with Slawomira, her Polish Tenant	140
Nature Relatedness: Closer to (her) Nature than to Anyone Else.....	146
Preliminary Conclusions.....	151
<i>The Blue Room</i> by Hanne Ørstavik	157
Literary Anchoring: A Maternal Golden Cage of Convenience and Co-dependency	157
Johanne’s Needs and Wants	161
Individual Happiness vs. Collective Happiness: Freedom, Governance and Institutional Trust .	163
Gender Equality: A Single Mother’s Cause	168
Interpersonal Relationships	174
A Symbiotic Mother-Daughter Connection as the Exclusive Familial Relationship.....	174
Ivar – A Self-Liberating Romance.....	179
Karin – a Bounding Friendship.....	184
Living Conditions, Safety and Security.....	188
Community and Social Support.....	191
Nature Relatedness	194
Preliminary Conclusions.....	198
The Question of Happiness in Relation to the Nordic Welfare Indicators as Reflected in the Three Norwegian Novels	203
Literary Anchoring	203
Individual Happiness vs. Collective Happiness: Freedom, Governance and Institutional Trust .	211
Gender Equality Quality	214
Interpersonal Relationships	217
Living Conditions, Safety and Security.....	222
Community and Social Support.....	226
Nature Relatedness	229
Concluding Remarks	232
Final Conclusion	237
Bibliography	241
Index	251